

Uvod

Odsotnost ali pomanjkanje socialnega dialoga zavira razvoj v družbi, zato je **socialni dialog dandanes nujnost**, brez katerega ni napredka (Kšela 2010, v Lukič in Urbanič, ur. 2010a).

Predpogoji za kakovosten socialni dialog so:

- močne, neodvisne in kompetentne organizacije delavcev in delodajalcev z ustreznimi tehničnimi zmogljivostmi in dostopom do ustreznih podatkov za sodelovanje v socialnem dialogu,
- politična volja in zavezanost vseh strani k vključevanju v socialni dialog,
- spoštovanje temeljnih pravic svobode združevanja in kolektivnega pogajanja,
- vzpostavitev pravnega in institucionalnega okvira ustrezne institucionalne podpore (ILO; Modrijan 2011, 8-9).

Ob izpolnjenih pogojih in s tehnikami za krepitev socialnega dialoga lahko socialni partnerji socialni dialog okrepijo, s tem da razširijo in poglobijo svoje znanje na področju zakonodaje, soupravljanja in mediacije ter izboljšajo svoje kompetence na ključnih področjih, predstavljenih v nadaljevanju.

Vseživljenjsko učenje

»Danes je znanje ključni dejavnik razvoja delovne kariere vsakega posameznika« (Palčič 2008).

Vseživljenjsko učenje zajema vse oblike učenja ter poteka celo življenje, s ciljem izboljšati posameznikovo znanje in spretnosti (Strategija vseživljenjskosti učenja v Sloveniji, 10).

Pomembno je tako za napredovanje za potrebe dela kot za osebni razvoj posameznika (Strategija vseživljenjskosti učenja v Sloveniji, 15).

Vseživljenjsko učenje je pomembno tudi za socialne partnerje, saj le z nenehnim učenjem lahko krepijo socialni dialog.

Izboljšanje znanja s področja kolektivnih dogovarjanj

V Listini o temeljnih pravicah EU z naslovom Pravica do kolektivnih pogajanj in ukrepanj v 28. člen določa, da imajo **delavci, delodajalci in njihove organizacije pravico do pogajanj in sklepanja kolektivnih pogodb**, v primeru navzkrižja interesov pa tudi do stavke, v skladu s pravom EU in nacionalnimi zakoni (EurWORK 2010).

Pravico do kolektivnih pogajanj razlagamo kot zaključen proces dveh faz:

- pogajanja in sklepanje kolektivnih pogodb,
- vsebina kolektivnih pogodb, vključno z ukrepi za učinkovito izvajanje (EurWORK 2010).

V tem kontekstu je zato ključno, da za okrepitev socialnega dialoga socialni partnerji **okrepijo svoje kompetence predvsem na naslednjih področjih:**

- **pravna podlaga kolektivnih pogajanj**,
- **vsebina kolektivnih pogodb**,
- pogajalskih spretnosti, predstavljenih v nadaljevanju.

Dodatno branje:

- **Evidenca kolektivnih pogodb**

Izboljšanje pogajalskih spretnosti

Pogajanja so glavno sredstvo socialnega dialoga, kjer gre za **iskanje soglasja med nasprotnimi interesi** (ILO 2013, 54).

Pomemben pogoj za doseg soglasja so **pogajanja usmerjena v konkretne interese in potrebe**, saj so le na ta način lahko koristna za obe strani. Ključna je pripravljenost socialnih partnerjev na učinkovit kompromis (ILO 2013, 54).

Na kolektivna pogajanja se morajo socialni partnerji dobro pripraviti. Pred začetkom kolektivnih pogajanj je potrebno:

- identificirati problem,
- izbrati pogajalsko skupino,
- preveriti pogajalsko moč,
- zbrati podatke in informacije (Sharma 2016, 110-113).

Obstajajo različne **strategije pogajanja**. Katero strategijo bomo v posameznem primeru izbrali je odvisno od vrste pogajanj, ciljev in moči med udeleženci (ILO 2013, 54).

Dodatno branje: **Učinkovito pogajanje**

Izboljšanje pogajalskih spretnosti

Za uspešna pogajanja za kolektivno pogodbo naj socialni partnerji upoštevajo:

- pogajanja naj bodo sodelovalna,
- zavedati se je potrebno skupnega končnega cilja,
- znati je potrebno popustiti za zmagovalno kombinacijo,
- vedeti je potrebno, kaj je alternativa, če dogovor ne bo dosežen,
- uporabljati je potrebno objektivna merila,
- pogajanja so natančno strukturiran proces,
- podpis sporazuma ne pomeni konca sodelovanja (Penko Natlačen 2018).

Izboljšajne argumentacije

Z argumentacijo želimo vplivati na druge, na spreminjanje njihovega mnenja, stališč ali vedenja. Gre za oblikovanje trditev, podprtih z razlogi, dejstvi in primeri, ki pripeljejo do določenih zaključkov (Domajnko 2008, 8).

Pravi argument nastane takrat, ko navajamo razloge za oziroma proti resničnosti neke trditve skupaj z razlogi, zakaj je ta trditev resnična (Šuster, 1998, 34–36, v Domajnko 2008, 9).

Argumenti, kot **sredstvo prepričevanja**, so prisotni v večini sporov med dvema ali več stranmi, ki zagovarjajo nasprotujoča si stališča. Pri tem gre za **soočenje argumentov** med obema stranema, kjer vsaka želi upravičiti svoje stališče in zavrniti nasprotno (Šuster, 1998, 60, v Domajnko 2008, 11).

Dodatno branje: [Argumentacijski proces in prepričevalna sredstva v besedilu](#)

Izboljšanje retorike

Beseda je lahko močno in učinkovito orodje in orožje (Žagar 2006, 106), zato je pomembno, da socialni partnerji obvladajo retorične prvine.

Retorika je veščina prepričevanja, s katero vplivamo na ljudi. Bistvo retorike je v tem, **kaj in kako nekaj povedati, da bo zvenelo čim bolj verjetno**. Pri tem moramo upoštevati, kaj je za ciljno publiko pomembno in sprejemljivo ter spretno uporabljati sredstva prepričevanja (Zidar Gale, 2007a, str. 15-16).

Dodatno branje:

- [Kaj retorika sploh je in zakaj jo \(tudi v šoli\) danes še potrebujemo?](#)
- [Govorniške predvaje](#)
- [Spoznamo retorične sposobnosti](#)

Retoriko sestavlja pet veščin, ki jih morajo socialni partnerji obvladati, z namenom izboljšanja socialnega dialoga:

- inventio – najti argumente,
- dispositio – razporediti argumente,
- elocutio – ubesediti argumente,
- memoria – zapomniti si argumente/govor
- actio – govor udejaniti (Žagar 2006, 107).

V razmislek

Kako lahko okrepim socialni dialog z izboljšanjem pogajalskih spretnosti?

Na katere stvari moram biti pozoren/a?

Kaj lahko izboljšam pri argumentaciji? Retoriki?

Dodatno branje: [Vpliv retorike na poslovno uspešnost](#) in [Praktična študija argumenta](#)

Okrepitev kompetenc mehkih veščin

Mehke veščine so medosebne lastnosti, močno povezane z osebnostjo, ki predstavljajo **spособnost interakcije z okoljem**. Tvorijo posameznikova razmerja, vplivajo na delovanje v profesionalnem okolju in na delovnem mestu ter definirajo potencial za karierni razvoj ([Career Kicker](#)).

Med najpomembnejše mehke veščine spadajo:

- komunikacijske sposobnosti, predvsem jasno izražanje svojih misli in stališč,
- timsko delo in pripravljenost na sodelovanje,
- sposobnost reševanja problemov in konfliktov,
- učinkovito upravljanje časa,
- odgovornost,
- profesionalnost,
- fleksibilnost ([Career Kicker](#); [Robles 2012, 453](#)).

Mehke veščine lahko socialni partnerji razvijajo prek **neformalnega izobraževanja in vseživljenjskega učenja**, na primer prek izobraževanj, prostovoljstva, mentorstva ([Career Kicker](#)).

Naštete mehke veščine so hkrati tudi ene najpomembnejših tehnik za krepitev socialnega dialoga.

Izboljšanje učinkovite komunikacije

Komunikacija je ena najpomembnejših tehnik učinkovitega socialnega dialoga med socialnimi partnerji.

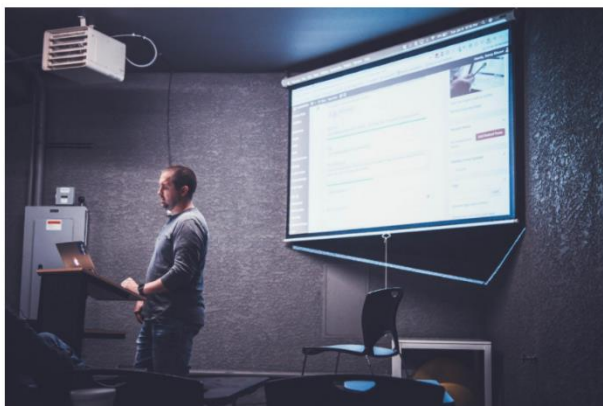
Način komunikacije namreč vpliva na to, ali bomo dosegli svoje cilje, kako se bomo uskladili z drugimi, kakšen bo naš odnos do drugih in kako uspešni bomo pri reševanju nasprotij ([Odteci svojih pet krogov do učinkovitega vodje, 5](#)).

Komunikacijo, pri kateri si prejemnik razlaga sporočilo pošiljatelja na način, kot je pošiljatelj želel, imenujemo **učinkovita komunikacija**. Odvisna je od učinkovitega pošiljanja in prejetja sporočil ([Vec 2002, 68](#)).

Učinkovita komunikacija torej temelji na **učinkovitem pošiljanju sporočila**, ki mora biti razumljivo, pošiljatelj mora biti verodostojen in vreden zaupanja prav tako je pomembna tudi povratna informacija ([Vec 2002, 71](#)).

Učinkovito prejetje sporočila na drugi strani temelji na povratni informaciji o zaznavi prejetega sporočila in sporočanju povratne informacije na tak način, da bo omogočeno nadaljevanje in razjasnjevanje sporočanja ([Vec 2002, 73](#)).

Dodatno branje: [5 korakov do izboljšanja načina komunikacije](#)

Različne generacije na trgu dela

Ne smemo pozabiti tudi **na neverbalno komunikacijo**, ki obsega vsa nebesedna sporočila in vedenje ter je največkrat najmočnejše sredstvo sporočanja in prepričevanja (Časar in Guček 1997, 20).

Neverbalna komunikacija vključuje **geste, obrazne izraze, ton glasu, položaj govornika**. Ljudje namreč nemenjajo več pozornosti temu, kako govorite, kakor tistemu, kar izrečete (Business Communication for Success 2015, 336-337).

Posledično je neverbalna komunikacija močan način, ki prispeva k **uspešnemu prenosu vašega sporočila poslušalcem** (Business Communication for Success 2015, 337).

Pri neverbalni komunikaciji bodite pozorni na:

- kakšen način komunicirate,
- očesni kontakt s poslušalci,
- telesno držo,
- odziv poslušalcev,
- ton glasu (Wolf 2016).

Izboljšanje digitalne pismenosti

Digitalno pismenost štejemo za eno izmed ključnih veščin (Kendall in Samways ur. 2008, 3), ki lahko bistveno pripomore tudi pri krepitvi socialnega dialoga.

Digitalna pismenost se na splošno nanaša na **veščine, ki so potrebne za doseganje digitalnih kompetenc, samozavestno in kritično uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT)** za delo, prosti čas, učenje in komunikacijo. Podpira temeljno tehnično uporabo računalnika in interneta (Eurostat 2016).

Dodatno branje: [Digitalne veščine na evropskem trgu dela](#)

Video: Digitalna pismenost in zakaj je pomembna

Izboljšanje digitalnih veščin

Socialni partnerji morajo okrepiti digitalne veščine na naslednjih štirih področjih.

Slika: E-veščine, razdeljene v štiri skupine

Informacijske e-veščine

- iskanje informacij o izdelkih ali storitvah prek interneta
- iskanje informacij o zdravju prek interneta
- pridobivanje informacij na spletnih straneh javnih ustanov
- kopiranje ali premikanje datotek ali map
- uporaba prostora za hrambo na internetu

E-veščine za reševanje problemov

- prenašanje datotek ali map med računalniki in drugimi napravami
- nameščanje programske opreme ali aplikacij
- spreminjanje nastavitev programske opreme, tudi operacijskih sistemov ali varnostnih programov
- nakupi prek spleta v zadnjih 12 mesecih
- prodajanje prek spletnih strani
- udeležba na spletnem tečaju
- uporaba spletnega gradiva za izobraževanje
- komuniciranje s predavatelji ali študenti prek izobraževalnih spletnih strani ali portalov
- uporaba storitev e-bančništva

Komunikacijske e-veščine

- pošiljanje ali prejetanje e-pošte
- sodelovanje v spletnih družabnih omrežjih (ustvarjanje, urejanje profila ali pošiljanje sporočil)
- telefoniranje ali videotelefoniranje prek interneta
- nalaganje lastnih fotografij, videoposnetkov, besedil na spletne strani

E-veščine za uporabo programske opreme

- uporaba programske opreme za urejanje besedil
- uporaba programske opreme za delo s preglednicami
- uporaba naprednih funkcij programske opreme za delo s preglednicami (filtriranje, sortiranje podatkov, uporaba formul, izdelava grafikonov)
- uporaba programske opreme za urejanje slik, video-ali avdiodatotek
- izdelava predstavitev ali dokumentov z vključitvijo besedila, slike, tabele ali grafikona
- programiranje ali pisanje računalniškega programa

Vir: Zupan 2016, 16

Izboljšanje digitalne pismenosti bo **izboljšalo produktivnost in kakovost dela** socialnih partnerjev ter povečalo hitrost opravljanja nalog na računalniku (Leskovec in Filip, 2018).

Brezplačna izobraževanja na področju digitalnih veščin so dostopna prek [Digitalne garaže](#).

Vaja

Na list papirja narišite tri stolpce v katere boste vpisovali svoje mehke veščine.

V prvi stolpec zapišite mehke veščine, ki imate dobro razvite, v drugega tiste, ki jih že imate, vendar jih morate izboljšati ter v tretjega tiste, ki jih nimate, vendar so pomembne za okrepitev socialnega dialoga.

S pomočjo seznama boste dobili širši pregled predvsem nad veščinami, ki jih morate še izboljšati oziroma osvojiti.

Dodatno branje: [Kaj so mehke veščine in kako jih razvijati?](#)

Izboljšanje poznavanja (aktualne) zakonodaje

Dobro poznavanje prava oziroma veljavne zakonodaje ter redno seznanjanje z novimi zakoni oziroma dopolnitvami že obstoječih je ključno za učinkovit socialni dialog.

Pomembno je tako poznavanje slovenske kot evropske delovnopravne zakonodaje. **Med temeljne dokumente spadajo:**

- Pogodba o EU,
- Pogodba o delovanju EU,
- Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1) in drugi.

Ena pomembnejših in aktualnejših evropskih pobud je tudi ureditev delovnega življenja na ravni EU z uvedbo [Evropskega stebra socialnih pravic](#).

Dodatno branje:

- [Predpisi v pripravi \(MDDSZ\)](#)
- [Priročnik o delovnem pravu in pogojih dela v EU](#)
- [Vodnik po pravicah delovnega razmerja](#)
- [Osnove delovnopravne zakonodaje](#)

Izboljšanje poznavanja področja varnosti in zdravja pri delu

Pomembno je, da socialni partnerji poznajo in se zavedajo:

- zakonskih dolžnosti v zvezi z varnostjo in zdravjem na delovnem mestu,
- da je preventiva ključen ukrep varnosti in zdravja pri delu,
- prednosti dobrega varstva in zdravja pri delu,
- najpogostejših poškodb pri delu.

Za **načrtovanje, izvajanje in evalvacijo ukrepov s področja promocije zdravja na delovnem mestu** sta Združenje delodajalcev Slovenije in Štajerska gospodarska zbornica v sodelovanju z Izobraževalno raziskovalnim inštitutom Ljubljana razvila interaktivno spletno orodje [ISOP](#).

Inštitut za produktivnost je pripravil **kalkulator stroškov in donosnosti promocije zdravja na delovnem mestu** [KALDOZ](#).

V okviru projekta Atraktivna promocija promocije zdravja pri delu je bila zasnovana spletna platforma [ZAPP](#), ki nudi **informacije in orodja za izboljšanje zdravja in produktivnosti zaposlenih**.

Izboljšanje poznavanja področja soupravljanja

Za učinkovitejši socialni dialog je pomembno tudi dobro poznavanje področja soupravljanja.

Temeljni zakon, ki ureja področje sodelovanja delavcev pri upravljanju v družbah je [Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju \(ZSDU\)](#).

Vključenost delavcev pri upravljanju se nanaša na **sodelovanje zaposlenih pri odločitvah**, ki vplivajo na njihovo delo, bodisi na trenutnem delovnem mestu bodisi v povezavi s širšimi družbenimi vprašanji ([Durán in Corral 2016](#)).

V zvezi s sodelovanjem **razlikujemo med neposrednim in posrednim sodelovanjem**. Pri posrednem sodelovanju gre za vključevanje predstavnikov delavcev (lokalni sindikati, svet delavcev) v postopke odločanja, medtem ko gre pri neposredni udeležbi zaposlenih za neposredno interakcijo med delodajalci in zaposlenimi ([Durán in Corral 2016](#)).

Poglobitev ekonomskih znanj

Ena izmed ključnih znanj za učinkovito vodenje socialnega dialoga so tudi **ekonomska znanja**, brez katerih socialni dialog ni mogoč (Rožič 2010, v Lukič in Urbanič, ur. 2010b, 42).

Na **mikro ravni** ta znanja omogočajo pregled dejanskega ekonomsko-socialnega položaja zaposlenih, zmožnosti podjetja za plačilo, razvoj in konkurenčnost.

Osnovna znanja na tem področju so:

- poznavanje plačnega sistema podjetja,
- izračun plač in nadomestil plač ter ostalih prejemkov,
- poznavanje bilance stanja,
- poznavanje izkaza poslovnega izida (Rožič 2010, v Lukič in Urbanič, ur. 2010b, 42).

Na **makro ravni** omogoča razumevanje povezav med gospodarskimi subjekti ter posledicami sprejetih odločitev na ukrepe fiskalne in monetarne politike ter politik na trgu dela.

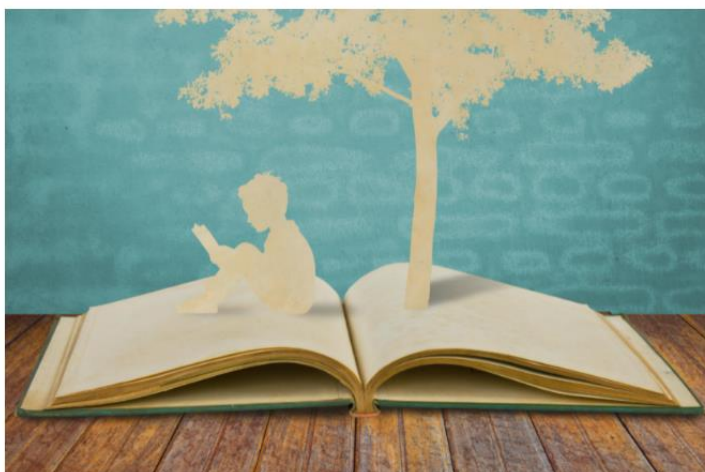
Osnovna znanja na tem področju so:

- plače z makroekonomskega vidika: socialne, ekonomske in motivacijske funkcije ter njihov vpliv na inflacijo in ostale cene v gospodarstvu,
- poznavanje fiskalnih in monetarnih ukrepov ter njihove posledice za trg dela (Rožič 2010, v Lukič in Urbanič, ur. 2010b., 42).

Koristne podatkovne povezave: [SURs](#), [UMAR](#) in [AJPES](#).

Dodatno branje:

- [Plačni kaŹipot](#)
- [Ekonomski izzivi 2017, UMAR](#)

Bibliografija

Biloslavo, Roberto in Tanja Sekirnik. 2009. Dejavniki uspešnosti mediacije v sodnih sporih. *Management* 3(4), 225–242.

Business Communication for Success. 2015. University of Minnesota.

Časar, Mihaela in Mojca Guček. 1997. Komunikacija v izobraževanju odraslih. *Andragoška spoznanja* 3(2), 19-25.

Domajnko, Jerneja. 2007. Debatna argumentacija: študij primera televizijske debatne oddaje za mlade. *Revija za teorijo in raziskave vzgoje in izobraževanja*, letnik XVIII, številka 1/2.

European Commission. 2016. Health and safety at work is everybody's business: Practical guidance for employers. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

EurWork. 2010. Right of collective bargaining. Dostopno prek: <https://www.eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/industrial-relationsdictionary/right-of-collective-bargaining> (2. april 2018)

ILO. 2013. Socialni dialog: Priročnik za izobraževanje v sindikalnih organizacijah. Turin: ILO.

Kendall, Michael in Brian Samways. 2008. Learning to live in the Knowledge society. International Federation for Information Processing.

Leskovec, Benjamin in Evelyn Filip. 2018. Poročilo analize stanja na področju socialnega dialoga v Sloveniji in v tujini ter pregled dobrih praks doma in v tujini. Ljubljana: Zveza delavskih sindikatov Slovenije – Solidarnost.

Lukič, Goran in Marjan Urbanč, ur. 2010a. Smernice za krepitev socialnega dialoga. Ljubljana: ZSSS.

--- 2010b. Priročnik za usposabljanje promotorjev socialnega dialoga. Ljubljana: ZSSS.

Modrijan, Sandi. 2011. Primerjalna analiza socialnega dialoga v javnem sektorju v izbranih državah. Ljubljana: KSJS SI-PART.

Penko Natlačen, Metka. 2018. 7 pravil za uspešna pogajanja. Dostopno prek: <https://www.gzs.si/Portals/SN-informacije-Pomoc/Vsebine/GG/2018-marec/70-pravni%20nasvet.pdf> (6.4.2018)

Sharma, R.C. 2016. Industrial relations and labour legislation. Delhi: PHI Learning Private Limited.

Vec, Tomaž. 2002. Dejavniki učinkovite komunikacije in komunikacijski zakoni. *Socialna pedagogika* 6(1), 67-80.

Wolf, Jeff. 2016. 7 steps improving non-verbal communication. Dostopno prek: playbook.amanet.org/7-steps-improving-non-verbal-communication/ (17. maj 2018)

Zidar Gale, Tatjana. 2007. Retorika – veščina prepričevanja: odličnost nastopanja v poslovnem svetu. Planet GV, Ljubljana.

Žagar, Igor. 2006. Kaj retorika sploh je in zakaj jo (tudi v šoli) danes še potrebujemo? *Šolsko polje* XVII (1/2), 101-115.